

ПИТАННЯ XV ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТУРНІРУ ЮНИХ ГЕОГРАФІВ

1. В Україні з 2000 р. діє Закон «Про екологічну мережу». Згідно з ним складовими екомережі будь-якого рівня (районного, обласного чи загальнодержавного) є ключові території (ядра), сполучні території (екокоридори), буферні зони і зони відновлення. Вони мають бути створені на різних категоріях земель. Водночас більшість земель в Україні є сільськогосподарського призначення і вони розпайовані (приватна власність). На яких землях і чому треба створювати екологічну мережу? Запропонуйте власне розв'язання цієї проблеми з географічних позицій.

2. Як відомо, на півдні України інтенсивно розвивається альтернативна електроенергетика на базі вітрової та сонячної енергії. Доказом цього є вже створені вітрові (Ботіївська, Приморська, Новоазовська, Скадовська та ін.) та сонячні (Токмацька) електростанції, а також проєктовані. При цьому вітрові електростанції проєктуються в прибережній 30-ти – 40-кілометровій смузі, а сонячні – у віддаленій від берега смузі. Які фактори при цьому є визначальними і чому сонячні побудовані по лісосмугах? Обґрунтуйте власну думку у врахуванням географічних знань.

В. П.Воровка, м. Мелітополь

3. Згідно з новими дослідженнями Інституту світових ресурсів (World Resources Institute) ООН, понад 30 країн світу до 2040 р. відчуватимуть нестачу води. Поєднавши кліматичні моделі з соціально-економічними сценаріями, учені Інституту склали карту так званого водного стресу, що визначає рівень виснаження поверхневих вод у регіонах світу, до яких входять загалом 167 країн. Назвіть країни та регіони світу, в яких відчуватиметься нестача води. Спрогнозуйте глобальні наслідки дефіциту води в світі. Запропонуйте варіанти розв'язання цієї проблеми для світової спільноти.

М. П. Задорожний, м. Київ; Н. М. Денисюк, Луцьк

4. В Україні існують регулярні великі зустрічні потоки кам'яного вугілля і залізнорудної сировини. Чим вони зумовлені. Чи варто їх припинити?

5. Глобальне потепління найбільш виразно проявляється у полярних широтах. Назвіть негативні та позитивні наслідки для України відповідних змін в Арктиці.

І. Г.Савчук, м. Київ

6. Стефан Кропелін (Stefan Kropelin), відомий німецький дослідник Сахари, виходячи зі своїх спостережень африканських пустель і напівпустель, не раз порушував питання про те, що більш загальні фактори, такі як зростання вмісту вуглекислого газу і зміни випаровуваності, ведуть до позеленіння посушливих регіонів планети. В останні роки накопичується дедалі більше фактичних даних про те, що зростання вмісту вуглекислого газу в атмосфері і викликане цим підвищення температур приводить до так званого «масштабного позеленіння» (widespread greening) – збільшення площі рослинного покриву. Якщо гіпотези правильні, які позитивні та негативні наслідки слід очікувати? Як це може позначитися на південних районах України?

Т. Г Гільберг, М. І. Бочко, м. Хмельницький

7. Наукові дослідження свідчать, що за останні 1500 років рівень Світового океану підвищувався, хоча і з різною швидкістю. Лише протягом XX ст. рівень Океану піднявся на 0,1–0,2 м. Нині він найінтенсивніше підвищується у Північному Льодовитому океані – 2,6 мм на рік, а в Атлантичному – близько 2 мм/рік, у Тихому – 1мм/рік, в Індійському – 0 мм/рік. Величину підняття середнього рівня Світового океану в найближчі 100 років оцінюють по-різному: цифри коливаються в межах від 10–20 см до 4 м. Які причини підняття рівня Світового океану? Які можливі його

наслідки для території України? Які природні процеси і в яких областях України ймовірно посиляться і навіть можуть набути катастрофічних масштабів у разі тривалого підняття рівня Світового океану?

8. Перший і поки єдиний перепис населення незалежної України відбувся 2001 р. У квітні 2018 р. Кабінет Міністрів України прийняв постанову «Про утворення Міжвідомчої комісії з питань сприяння проведенню Всеукраїнського перепису населення». За попередніми розрахунками, на всі роботи з перепису населення потрібно приблизно два мільярди гривень. Чи доцільно, на вашу думку, за сучасних проблем в економіці країни проводити перепис населення України? Чи можуть отримані дані виправдати такі затрати? Яким чином результати перепису можуть вплинути на планування державної політики та впровадження реформ?

В. Ю. Пестушко, м. Київ

9. Мораторій на експорт необробленої деревини (лісу-кругляка), що діє в Україні, призвів до суперечки нашої держави з Європейським Союзом, який вважає, що заборона експорту є порушенням Угоди про асоціацією між Україною та ЄС. Що важливіше в цій суперечці: збереження українських лісів чи дружба з ЄС? А можливо є варіант, який задовольнить обидві сторони?

Юрій Лис, м. Рівне

10. Глобальна зміна клімату – одна з найгостріших екологічних проблем, які стоять перед людством. За прогнозами провідних міжнародних наукових центрів з дослідження клімату, протягом XXI ст. температура підвищиться на 2–5 °С. Такі темпи глобального потепління спричинять серйозні кліматичні зміни і різні екосистеми опиняться під загрозою зникнення. Які причини і наслідки зміни клімату Землі? Яке місце України в

процесі зміни клімату? Запропонуйте шляхи розв'язання цієї екологічної проблеми.

11. Геополітична карта Європи характеризується істотними змінами у відносинах європейських держав з їхнім стратегічним партнером – США. Суть тенденції, яка дедалі більше набирає сили, полягає в тому, що епіцентр конструктивності перемістився зі США до Європи. Поясніть причини цього явища. Спрогнозуйте найістотніші зміни в геополітиці Великобританії, Німеччини, Франції та США. У чому полягають особливості геополітичних відносин України та США?

Г. Ш. Уварова, м. Київ

12. Великобританія відома як країна, де розпочалась промислова революція. Однак унаслідок зрушень у міжнародному поділі праці впродовж ХХ ст. багато традиційних галузей промисловості в країні зникли, створивши проблему депресивних районів. На конкретному прикладі одного із старопромислових районів Англії розкрийте головні соціальні та економічні проблеми, типові для таких місць, а також шляхи подолання депресивності. Чи можливе застосування британського досвіду в Україні?

Ю.С. Брайчевський, м. Київ

13. Видатний дослідник Українського Полісся П. А. Тутковський у своїй докторській дисертації (монографії) «Викопні пустелі Північної півкулі», яка була опублікована більш як сто років тому, стверджував, що в минулому на території України неодноразово панували пустелі, зокрема під час нинішнього четвертинного періоду. У монографії вчений наводить багато доказів цьому, наприклад, наявність на Полісся численних еолових акумулятивних форм рельєфу. Чи відомі вам інші підтвердження існування пустель в Україні? Як сучасна наука пояснює утворення індикаторів пустельних умов та поєднує їх із четвертинними зледеніннями?

Н. М. Денисюк, м. Луцьк; В. І. Корінний, м. Вінниця

14. За прогнозами ОПЕК, до 2040 р. нафта остаточно втратить значення як енергоресурс. Що буде зі світом у післянафтову епоху? До яких великих геополітичних та геоекономічних змін це призведе?

Н. М. Денисюк, м. Луцьк

15. Існує багато думок щодо впливу системи дніпровських гідровузлів (ГЕС і водосховищ) на природу та економіку України. Розробіть сценарій їх ефективного використання через півстоліття.

Л. І. Зеленська, м. Дніпро

16. З 1 вересня 2018 р. в Україні набрали чинності нові державні будівельні норми «Планування і забудова територій». Тепер кожне місто під час розробки генерального плану має вписувати в цей документ новий розділ «Блакитна лінія». Що це може означати для розвитку населених пунктів в Україні? Чи стануть наші міста більш екологічними? Як впливають природні чинники на формування та сприйняття силуету міст?

З. В. Філончук, м. Херсон

17. Чи погоджуєтеся ви з тим, що на сьогодні у світовій економіці технопарки вважаються найбільш дієвим елементом інноваційної інфраструктури? Проаналізуйте географію зареєстрованих технологічних парків в Україні та запропонуйте створення нового технопарку з урахуванням світового досвіду організації його діяльності.

18. Роль транснаціональних корпорацій (ТНК) в економіці України неоднозначна. Проаналізуйте позитивні і негативні аспекти їх діяльності та визначте, які заходи і в яких виробництвах має здійснювати наш уряд з метою стримування чи, навпаки, залучення ТНК.

А. А. Шуканова, м. Полтава

19. Упродовж майже всього періоду незалежності України діє заборона на продаж землі сільськогосподарського призначення – так званий мораторій. Жодна влада так і не наважилась скасувати цю заборону. Чому це питання є складним для розв’язання? Доведіть або спростуйте тезу, що мораторій – це популізм. Висловіть свою думку щодо продажу земель в Україні, зазначивши позитивні і негативні наслідки для населення і держави.

20. Упродовж останніх років Україна закріпила за собою статус світового лідера з виробництва та експорту аграрної продукції. Чим можна пояснити той факт, що в глобальному індексі продовольчої безпеки у 2018 р. наша країна посіла лише 63-тє місце із 113? Запропонуйте шляхи подолання цієї проблеми задля безпеки власного населення?

Т. К. Сокол, м. Рівне